

Extatická rodinka – poznámky k překladu

Díl první – Bohyně z Nórjójuky

00:01

Císař Kammu (žil v letech 737–806) rozhodl v roce 794 o změně hlavního města své říše, kterým se stalo Heian-kjó, dnešní Kjóto.

00:25

Tanuki je poddruh psíka mývalovitého a klasická postava japonské mytologie. Jsou známí především svou schopností proměňovat sebe, případně jiné předměty (listí apod.)

00:46

Tengu jsou klasické postavy japonské mytologie. Jsou považováni za bohy nebo nadpřirozené bytosti a jsou zobrazováni jako okřídlení lidé se zobáky.

03:03

Nórjójuka jsou nábřežní terasy na břehu řeky Kamo v centru Kjóta, na kterých je množství restaurací.

<http://www.kyoto.travel/kawayuka.html>

03:43

Demači je velká nákupní pasáž v Kjótu, jejíž součástí je i nákupní pasáž Masugata.

06:54

Benzaiten – japonské jméno pro bohyni Sarasvátí, občas zkracováno na Benten.

07:34

Njoigatake je název hory (nazývané též Daimondži) nacházející se v těsné blízkosti Kjóta. Dne 16. srpna se v Kjótu koná Slavnost ohňů (Gozan no Okuribi), během níž jsou na této hoře zapáleny ohně, které vytvoří velký hořící znak kandži 大 znamenající „veliký“. Další čtyři velké hořící znaky jsou současně zapáleny na čtyřech dalších horách kolem Kjóta.

<http://www.kyoto.travel/2009/11/gozan-no-okuribi-mountain-bon.html>

Jakušibó z Njoigatake je dle jisté buddhistické sútry o tengu pocházející z poloviny období Edo jedním z 48 velkých tengu (zvaných daitengu nebo ótengu).

12:50

Sedm bohů štěstí (Šiči fuku džin) – skupina sedmi oblíbených bohů spojovaných se štěstím a bohatstvím: Bišamon, Daikoku, Ebisu, Fukurokudžu, Džuródžin, Hotei a Benzaiten (Benten).

13:39

Nasu no Joiči je středověký samuraj (žil v letech 1169–1232), který podle pověsti v Bitvě u Jašimy (1184) sestřelil jedinou ranou z luku ze stožáru nepřátelské lodi vějíř, který měl loď chránit před střelami nepřátel.

14:28

Denki Bran je alkoholický likér vyráběný od 80. let 19. století, jehož základem je brandy smíchaná s ginem, vermutem, curacao a výtahy z bylin. Jeho název, který v překladu znamená „elektrická

brandy“, byl ovlivněn dobou vzniku, kdy byla elektřina módní záležitostí a dostávala se do názvů mnoha nově vznikajících věcí.

Falešná Denki Bran – tanuki vyráběná kopie Denki Bran.

<http://onedrinkahead.com/2012/03/denki-bran/>

16:22

Nabemono, zkráceně též pouze „nabe“, je označení pro japonský způsob přípravy jídla vařením a dušením různých přísad v jednom hrnci. Ten bývá umístěn uprostřed stolu a strávníci si z něj sami nabírají dle své chuti.

17:09

Kryptomerie japonská je v Japonsku velice rozšířená dřevina. Název kryptomerie pochází z řeckého kryptos (tajný) a meros (část), protože semena jsou zčásti skryta v paždí šupin.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kryptomerie_japonská

17:46

Minamiza – hlavní divadlo kabuki v Kjótu.

http://www.kabuki-bito.jp/eng/contents/theatre/kyoto_minamiza.html

20:36

Gion – čtvrť v Kjótu, vyhlášená svými podniky s gejšami.

23:37

Raidžin – japonský bůh blesků, hromů a bouří.

Díl druhý – Mára a Raidžin, bůh hromu

06:41

Kinkaku a Ginkaku Ebisugawovi jsou bratřenci hlavní postavy. Pojmenování jsou podle dvou známých kjótských staveb: Kinkaku (Zlatý pavilón) a Ginkaku (Stříbrný pavilón), které jsou součástí buddhistických chrámů Kinkakudži (chrám Zlatého pavilónu, oficiální název Rokuondži, založen ve 14. století) a Ginkakudži (chrám Stříbrného pavilónu, oficiální název Džišódži, založen v 15. století).

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kinkakudži>

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Ginkakudži>

11:39

Vábíci kočka („maneki neko“) je druh japonské sošky, často z keramiky, která má přinášet štěstí a bohatství svému majiteli. Tradičně je zobrazena ve vzpřímené poloze se vztyčenou přední tlapkou, kdy toto gesto ruky je v japonské kultuře chápáno jako gesto pozvání. Má-li zvednutou pravou tlapku, vábí kočka štěstí a bohatství, má-li zvednutou levou tlapku, vábí kočka zákazníky do obchodu svého majitele.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Maneki_neko

<http://www.manga.cz/index.php?clanek=441&druh=3>

11:56

Ičijó Higuči je literární pseudonym japonské spisovatelky Nacu Higuči (1872–1896). Zaměřovala se na krátké povídky a patří jednak mezi první významné spisovatele období Meidži a současně byla první významnou ženskou spisovatelkou moderního Japonska. Od roku 2004 se její portrét nachází na bankovce o hodnotě 5 000 jenů.

<http://www.dharmagaia.cz/kniha/751-higuci-icijo-zapoleni-vybor-z-dila/text/1589-doslov-zapoleni-o-zivot-a-umeni>

17:20

Šidžó a Godžó jsou velké ulice (bulváry) procházející centrem Kjóta. Šidžó znamená „čtvrtá ulice“, Godžó potom znamená „pátá ulice“.

http://en.wikipedia.org/wiki/Shijō_Street

17:32

Univerzita Dóšiša je jednou z nejstarších soukromých univerzit v Japonsku. Škola byla založena v roce 1875 a statut univerzity získala v roce 1920. Patří mezi prestižní japonské univerzity a v současnosti na ní studuje zhruba 30 tisíc studentů ročně.

http://en.wikipedia.org/wiki/Doshisha_University

19:58

Příbytkem rodiny hlavního hrdiny je svatyně Šimogamo, která byla postavena již v 6. století. Původně měla chránit nové hlavní město říše Heian–kjó, později měla zajišťovat úspěch každoroční sklizně rýže.

http://cs.wikipedia.org/wiki/Svatyně_Kamo

Díl třetí – Jakušibóúv zadní salónek

00:06

Obon, případně též Bon, je tradiční japonský svátek uctívání předků a duší zemřelých. V Japonsku je tento svátek často spojen s návštěvou rodinného hrobu či buddhistickými obřady, jež mají duše předků ochránit před utrpením na onom světě. Spousta Japonců se také během tohoto svátku vrací zpět do svých rodných měst a vísek a svátek je tak rovněž příležitostí ke shledání mnohých rodin. Na konci svátku bývá na mnoha místech zvykem posvítit duším zemřelých na zpáteční cestu na onen svět, a například na kopcích kolem Kjóta proto zaplanou ohně „okuribi“.

<http://gohori.blog.cz/0808/obon>

http://en.wikipedia.org/wiki/Bon_Festival

02:56

Nara je hlavní město prefektury Nara v regionu Kansai. Leží nedaleko Kjóta a v letech 710 až 784 byla prvním hlavním městem Japonska. Kromě mnoha pamětihodností patří mezi její atrakce rovněž krmení volně se potulujících jelenů sika, kterým může turista zakoupit v některém z mnoha stánků „jelení sušenky“.

03:46

Místo, kde ve studni přebývá Jadžiró, je chrám Rokudó činnó. Tento chrám byl založen již v 9. století a dnes je součástí většího chrámu Kennen-dži. Rokudó je buddhistické označení pro šest sfér, kam jsou všechny bytosti po smrti podle svých skutků rozřídovány: sféra pekla, sféra hladových duchů, sféra zvířat, sféra lidí, sféra polobohů a sféra bohů. Z jedné části chrámu Rokudó činnó lidé vyprovázeli své pozůstalé na pohřebiště. Tato část se nyní nazývá „Rokudó no cudži“ (Křižovatka šesti sfér) a je považována za místo, kde se náš svět (sféra) prolíná s dalšími. Podle některých pověstí je studně tohoto chrámu vstupem do zászvětí.

Rokudó no cudži

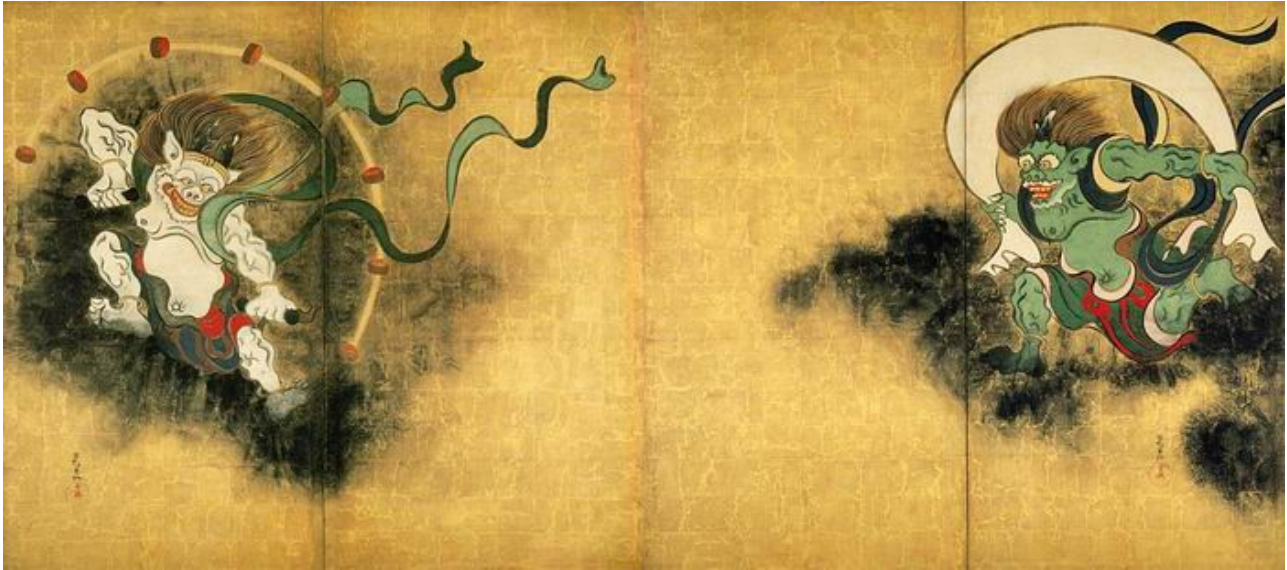
08:29

Kurama je název hory v severozápadní části Kjóta. Údajně na ní má své obydlí Sódžóbó, král tengu.

10:13

Vějíř větru a deště je kouzelný vějíř, na jehož jedné straně je nakreslen Raidžin, bůh hromu, a na druhé Fúdžin, bůh větru.

Vlevo Raidžin, vpravo Fúdžin

14:48

Částečně zatopená věž s hodinami patří skutečné kjótské budově Iebe–Tokeiten, která byla postavena v západním stylu a pochází již z roku 1890. V budově se dnes nachází hodinářství.

http://takaoka.zening.info/Kyoto/Modern_Building/Nakagyo-ku_District/Iebe-Tokeiten_Clock_shop.htm

Díl čtvrtý – Lodní bitva nad Daimondži

00:08

Čirašizuši je mísa suši rýže, na které jsou položeny sašimi a další přísady.

<http://www.manga.cz/index.php?clanek=411&druh=3>

00:16

Les očisty (Tadasu no mori) je posvátný les, který je součástí soustavy svatyní známé jako „Svatyně Kamo“. Nachází se v severovýchodní části Kjóta kousek od řeky Kamo a zabírá přibližně 12,4 ha. Jedná se o poslední zachovanou část kdysi rozsáhlého pralesa a i dnes v něm stromy rostou zcela bez jakýchkoliv lidských zásahů.

http://en.wikipedia.org/wiki/Tadasu_no_Mori

03:04

Hotei je jedním ze Sedmi bohů štěstí. V japonské mytologii je Hotei často popisován jako usměvavý stařík, který chodí světem, sleduje rušný život, hraje si s dětmi a vždy má pro ně v pytli nějakou sladkost.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Hotei>

09:41

Svatyně Atago je šintoistická svatyně nacházející se na hoře Atago v severozápadní části Kjóta. Uctíván je zde Atago Gongen, který má chránit Kjóto před požáry. Po celém Japonsku je více než devět set svatyní Atago, v jejich čele pak je svatyně v Kjótu.

[http://en.wikipedia.org/wiki/Atago_Jinja_\(Kyoto\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Atago_Jinja_(Kyoto))

10:16

Taróbó z hory Atago je jedním z nejmocnějších velkých tengu, zvaných též daitengu. Co se jeho postavení v hierarchii tengu týče, bývá řazen na druhé místo hned po Sódžóbóovi, králi všech tengu.

20:34

Místo dopadu zadního salónku je šintoistická svatyně Kami-górijó. Založena byla císařem Kammu, který po přestěhování hlavního města přikázal postavit novou svatyni, v níž by byla uctívána božstva chránící nové hlavní město říše. Dne 18. ledna 1467 se před touto svatyní konal souboj mezi Masanagou Hatakejamou a Jošinarim Hatakejamou o titul kanreie (zástupce šóguna), který znamenal počátek Óninské války trvající jedenáct let. Tato válka byla rovněž začátkem Období Sengoku (1467–1573) známého též jako Období válčících států.

http://wiki.samurai-archives.com/index.php?title=Kami-goryo_Shrine

21:40

„Třicet šest lstí“ je stará čínská eseje, která shrnuje třicet šest různých druhů lstí použitelných v boji, politice nebo i všedním životě. Jednotlivé lsti jsou rozděleny do šesti skupin, přičemž jako úplně poslední lest v poslední skupině tzv. zoufalých lstí, určená pro okamžiky, kdy vše ostatní selhalo, je zařazen útěk.

http://en.wikipedia.org/wiki/Thirty-Six_Stratagems

Díl pátý – Páteční parta

02:32

Nipponbaši je nákupní čtvrť v Ósace, která se podobá obchodní čtvrti Akihabara v Tokiu. Nachází se v ní spousta obchodů s elektronikou, různým nářadím, ale též s anime, mangou a různými sběratelskými předměty oblíbenými mezi otaku. Podle množství obchodů s elektronikou se Nipponbaši říká též „Den Den Town“ („denki“ znamená elektřina).

08:15

Daruma je druh japonské sošky (panenky), která svému majiteli má splnit nějaké přání. Soška je zobrazením mnicha Bodhidharmy, zakladatele zen–buddhismu, a Daruma je zkratkou japonské verze jeho jména (Bodaidaruma). Sošky jsou prodávány bez nakreslených očí, přičemž jejich dokreslení má majiteli přinést splnění jeho přání. Po vyslovení přání se sošce nejprve nakreslí jedno oko, po jeho splnění se nakreslí i oko druhé.

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Daruma>

10:16

Sukijaki je japonské jídlo připravované stylem úpravy „nabemono“ (viz vysvětlivky k 1. dílu). Maso (obvykle na tenké plátky nakrájené hovězí) je povolna vařeno nebo dušeno v sójové omáčce smíchané s cukrem a mirinem (druh rýžového vína s nižším obsahem alkoholu a vyšším obsahem cukru, které se používá v japonské kuchyni). Jednotlivá sousta se na závěr ještě namočí do rozšlehaného syrového vajíčka. Sukijaki je považováno za typické zimní jídlo a často se připravuje na večírcích pořádaných koncem roku mezi přáteli nebo v rámci firem.

12:11

Kjótská kuchyně (Kjó–rjóri) je druh japonské kuchyně vycházející z názoru, že jídlo je třeba vychutnávat všemi smysly. Jídlo není pouhým pokrmem určeným k zasyčení, ale při jeho přípravě je kladen i důraz na sofistikovanost, vizuální stránku a rafinované chuti. V kjótské kuchyni se tak užívají i prvky aranžování květin a japonského čajového obřadu.

<http://kyotofoodie.com/kyoto-kichisen-what-is-kyoryori/>

15:41

Džun'ičiró Tanizaki je japonský spisovatel (1886–1965), jedna z velkých postav moderní japonské literatury. Mezi jeho nejvýznamnější počiny patří překlad díla japonské klasické literatury Příběh prince Gendžiho do moderní japonštiny a román Sestry Makiokovy.

<http://www.databazeknih.cz/zivotopis/dzuniciro-tanizaki-6294>

16:38

Kitaširakawa je kopcovitá oblast nacházející se ve východní části Kjóta a ležící severně od řeky Širakawa.

23:34

Profesor tímto svým výrokem parafrázuje starou pranostiku „ten takaku uma kojuru aki“, která znamená „podzim, čas jasných obloh a silných koní“. Pranostika popisuje období podzimu, pro které jsou příznačné jasné oblohy, a současně se jedná i o čas, kdy jsou koně nejvíce vypasení a silní po spásání jarních a letních pastvin.

Díl šestý – Barvy podzimu

00:08

Sladkovodní jezero Biwa je s rozlohou 670 km² největším jezerem v Japonsku. Je 63 km dlouhé a až 20 km široké. Nachází se v prefektuře Šiga na ostrově Honšú, severovýchodně od Kjóta. Díky své blízkosti k bývalému hlavnímu městu je o jezeře Biwa mnoho zmínek v literatuře a zejména poezii.

Název jezera je zřejmě odvozen od tradičního japonského loutnového nástroje „biwa“, který jezero svým tvarem připomíná. Bývá spojováno i s bohyní Benzaiten, která má údajně žít na jeho ostrově Čikubu. Loutna biwa je potom rovněž oblíbeným hudebním nástrojem této bohyně.

02:34

Originální název epizody je „momidžigari“, což je oblíbená japonská tradice podzimních procházek v přírodě a kochání se listím, které podzim zbarvil do všech možných barev.

20:41

„Jsem jen žába ve studni...“

Jedná se o staré japonské přísloví, které původem pochází z Číny. Celé přísloví zní „žába ve studni neví nic o širém moři“ (v japonštině „i no naka no kawazu taikai o širazu“) a je metaforou pro omezený pohled na svět kvůli nedostatku vědomostí a zkušeností. V běžné řeči Japonci přísloví často zkracují a citují z nich pouze první věty, proto i zde slyšíme pouze část přísloví s žábou ve studni.

Díl sedmý – Pravidla lázní

00:03 / 11:32

Most Togecukjó přes řeku Kacura je jednou z nejznámějších památek Arašijamy, západní části Kjóta. Původně byl postaven již v období Heian (794–1185), nynější rekonstruovaná verze potom pochází ze 30. let 20. století. Svůj název „togecu“, znamenající „protnutí měsíce“, obdržel od císaře Kamejamy. Z mostu je překrásná vyhlídka na nábřeží řeky plné sakur, a proto je velice oblíbeným místem pro obdivování jarních kvetoucích sakur a barevných podzimních scenérií.

18:41

Arašijama je oblast v západní části Kjóta. Vyznačuje se nádhernou přírodou a již od období Heian je oblíbenou turistickou destinací. Nejvíce návštěvníků sem zavítá na jaře, kdy se přicházejí kochat rozkvétajícími sakurami, a dále na podzim, kdy obdivují pestré barvy podzimního listí. Kromě Mostu Togecukjó patří mezi výrazná turistická místa Arašijamy např. bambusové hájky, Opičí park lwatajama a chrám Tenrjúdži.

19:35

Higašiódži je 8 km dlouhá ulice vedoucí souběžně s řekou Širakawou ve východní části Kjóta. Nachází se zde mnoho turisticky zajímavých míst, např. Kjótská univerzita, spousta chrámů a svatyní a park Marujama, který je se svými více než 700 sakurami hojně navštěvován zejména v době jejich květu.

<http://www3.nhk.or.jp/nhkworld/english/tv/mappingkyoto/archive201204190800.html>

Díl osmý – Den, kdy nás otec opustil

13:41

„Myslel poklopem? Co to meleš?“

Skutečnou podstatou tohoto dialogu je záměna japonského slova „čiči“ ve významu otec (psáno 父) s homonymem „čiči“ ve významu prsa (psáno 乳). Ačkoliv Jasaburó mluví o svém otci, mistru Akadamovi je zjevně bližší druhý význam tohoto slova. Pro účely překladu však byla zvolena varianta s poklopem, aby bylo dosaženo zvukové podobnosti se slovem otec.

Díl devátý – Kaisei, Ebisugawova dcera

05:30

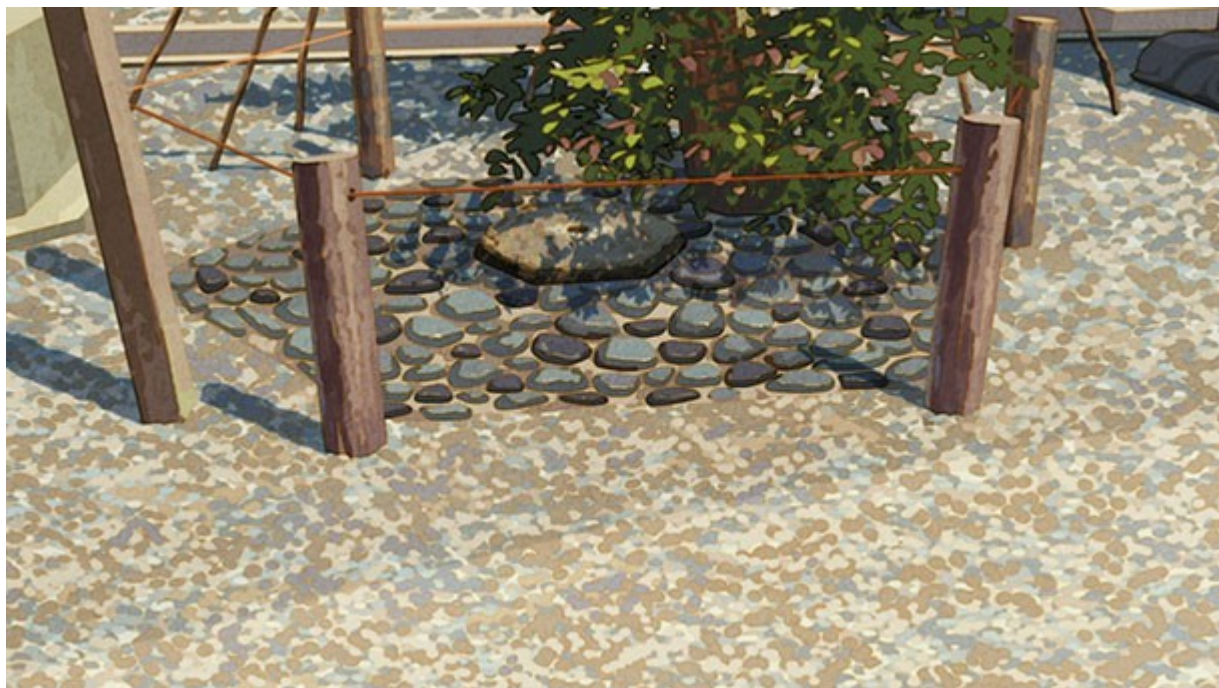
Chrást Čóho a Kámen stědu

Chrást Čóho, nazývaný též Rokkaku kvůli šestistrannému tvaru své hlavní síně, je buddhistický chrám nacházející se v Kjótu. Šestistranný Kámen stědu (Heso iši, doslova kámen pupek) byl potom součástí základů starší verze tohoto chrámu a kdysi byl rovněž považován za střed Kjóta.

Vstup do chrámu Čóho

Kámen stědu

<http://likeafishinwater.com/2013/09/07/weekly-review-of-transit-place-and-culture-in-anime-57/>

17:32

„Hlavně to juzu.“

Juzu je citrusovité ovoce podobné malému grapefruitu a pěstované zejména ve východní Asii. Pro své výrazné aroma se zejména v zimních měsících používá jako doplněk při koupelích, kdy se plody juzu přidávají do horké lázně. V Japonsku je potom tradicí připravit na den zimního slunovratu speciální horkou lázeň s juzu jako ochranu před zimními nemocemi.

<http://www.yzupassion.com/all-about-yuzu>